

Älä ohita transfobiaa. Haasta se, kuten haastat muutkin syrjinnän muodot. Transfobia on ihan yhtä lailla syrjintää kuin seksismi, homofobia tai rasismi.

Puhu transihmisten ongelmista ja oikeuksista. Keskustele ihmisten kanssa ja jaa tietosi. Suurin osa käsityksistä, joita ihmisillä on transasioista, perustuu populaarikulttuurin tarjoamiin stereotyyppeihin, kuten esimerkiksi Aake Kallialan ja Pirkka-Pekka Peteliuksen naishahmoihin, drag-artisteihin ja thaimaalaisiin ladyboyhin.

Tiedosta olennainen roolisi cisihmisenä. Se, miten puhut transihmisistä, vaikuttaa siihen, miten muut näkevät heidät – tulevatko he tulkituiksi sukupuolensa edustajina ja tuntevatko he olonsa turvalliseksi ja mukavaksi. Ihmiset kuuntelevat helpommin cisihmisiä kuin transihmisiä. Sillä, mitä teet ja sanot, on väliä.

Älä sure tai toimi vasta silloin, kun transihmisiä surmataa. Huomioi trans- ja muunsukupuolisten elämät ja työskentele heidän näkyvyytensä puolesta päivittäisessä elämässä.

Jos kuulut johonkin hlbt-i-järjestöön, sinun on tärkeä ymmärtää, että järjestösi kuvauksessa oleva T- kirjain ei tee sinusta automaattisesti edistyksellistä tai liittolaista. On myös tärkeää, että sinulla on resurssit, tieto ja ymmärrys transihmisten yhdenvertaisuuden edistämiseen.

TEKSTI ON KÄÄNNETTY VAPAAMUOTOISESTI UC Davis LGBTQIA Resource Center Trans Ally Tips -tekstin pohjalta:

lgbcenter.ucdavis.edu/lgbt-education/trans-ally-tips

Sukupuoli on mahtavan moninainen ilmiö. Sukupuolia eivät ole vain mies ja nainen, vaan ihminen voi olla molempia yhtä aikaa, jotain siltä väliltä tai jotain ihan muuta. kaikilla ei ole sukupuoli-identiteettiä lainkaan.

Oikeus omaan sukupuoli-identiteettiin ja sen ilmaisuun haluamallaan tavalla – joko perinallisesti tai -miehisesti, sukpuolettomasti tai eri sukupuolia ilmentäen – kuuluu jokaiselle. Kenenkään ei pidä määrittellä sukupuoli-identiteettiä toisen puolesta. Oma kokemus on ratkaiseva.

SETA RY / TRANSTUKIPISTE

Pasilanraito 5
00240 Helsinki

www.transtukipiste.fi

>> oppaita, vertaistarinoita ja satuja
>> tietoa tukipalveluista, lainsäädännöstä ja sukupuolen korjaamisesta
>> tukea myös vanhemmille, läheisille, muille perheenjäsenille ja puolisoille

VINKKEJÄ TRANSIHMISTEN YSTÄVILLE, LÄHEISILLE JA LIITTOLAISILLE

Tässä esitteessä on listattu tapoja, joilla voi tukea transihmisiä ja purkaa sukupuolinormia.

ÄLÄ IKINÄ PALJASTA MUILLE, että joku on transihminen. Se voi vaarantaa hänen turvallisuutensa ja mitätöidä hänen identiteettinsä. Ole tietoinen ympäristöstä puhuessasi transasioista transihmisen kanssa. Hän saattaa haluta oman turvallisuutensa ja mukavuutensa vuoksi pitää nuo aiheet yksityisinä, sellaisina, joista ei puhuta julkisilla paikoilla tai vieraiden kesken.

Kysy aina, mitä nimeä ihminen haluaa itsestään käytettävän. Jos olet epävarma, kysy rohkeasti, ja jos mokaat, pyri korjaamaan tilanne. Mikäli huomaat toisten käyttävän väärää nimeä, korjaa heidän virheensä kohteliaasti, ja mikäli mahdollista, hienovaraisesti.

Kysy missä ja milloin on turvallista käyttää transihmisen oikeaa, hänen itse valitsemaansa nimeä (esim. jos perhe ei ole tietoinen transihmisyydestä, kysy, miten häneen tulisi viitata heidän seurassaan jne.). Älä kysy transihmiseltä, mikä hänen ”oikea” (syntymässä annettu) nimensä on. Jos tiedät sen, älä paljasta muille.

Sen sijaan että puhuisit ”bio-”, ”luomu-”, ”geneettisistä”, ”aidoista” tms. naisista tai miehistä, kun tarkoitat ihmisiä, jotka eivät ole trans, käytä etuliitettä ”cis”, joka tulee samasta latinankielisestä käsitteistöstä kuin ”trans”. Termi ”cis” asettaa cisihmiset (= ei-transihmiset) samalle viivalle transihmisten kanssa sen sijaan, että cisihmiset olisivat oletus, josta vain poikkeavuudelle on nimitys. Tämä voi tuoda paremmin esiin transihmisiä syrjiviä ja cisihmisiä suosivia toimintamalleja.

Sen sijaan, että sanoisit jonkun olevan pojaksi tai tytöksi syntynyt, käytä ilmaisua esimerkiksi ”syntymässä pojaksi määritelty”. Tämä ilmaisutapa tunnustaa sen, että sukupuoli ei ole sisäsyntyinen muuttumaton kahtiajaottelu, vaan tietoisesti tehty luokittelu.

Älä sekoita sukupuolta ja seksuaalista suuntautumista. Transihmiset, kuten cisihmisetkin, voivat olla yhtä hyvin heteroita, homoja, biseksuaaleja tai muulla tavalla itsensä määritteleviä. Sukupuoli ei ole sidottu seksuaaliseen suuntautumiseen.

Älä kysy transihmisiltä heidän kehoistaan, miten he harrastavat seksiä, millaiset genitaalit heillä on jne. Se on epäkohteliasta eikä kuulu sinulle. Et kysyisi tällaisia kysymyksiä cisihmiseltäkään.

Älä oletta, että ainoa tapa korjata sukupuolta on hormoneilla ja leikkauksilla. Jotkut eivät niitä kaipaa ja toiset eivät niitä saa, vaikka Suomessa periaatteessa julkinen terveydenhuolto niistä osan kattaakin. Ajatus, että ihmisen on täytynyt läpikäydä tietyt hoidot ollakseen ”oikeasti” sukupuoltaan, on syrjivä ja kehokeskeinen.

Älä oletta, että kaikki transihmiset tahtoisivat hormoneja, leikkauksia tai ylipäätään muita hoitoja.

Älä oletta, että kaikki transihmiset kokisivat olevansa ”väärässä kehossa”.

Älä oletta, että kaikki transihmiset olisivat miehiä tai naisia. Monet ovat molempia tai eivät kumpaakaan tai ovat jotain aivan muuta.

Älä saarnaa transihmisille siitä, mikä on heidän sukupuolelleen ”sopivaa”. Samoin kuin cisihmisillä, myös transihmisillä on kullakin oma tyylinsä, jonka ei tarvitse mennä sukupuolinormien mukaisesti.

KUUNTELE, KUN TRANSIHMINEN KERTOON sukupuoli-identiteetistään. Jos et ymmärrä jotain, kerro se rehellisesti ja kysy lisää, älä yritä teeskennellä tietäväistä.

Ole tietoinen paikoista, joihin transihmiset eivät välttämättä voi mennä. Ole ymmärtäväinen, jos joku ei koe sukupuolitettua vessaa tai pukuhuonetta turvalliseksi. Pyri varmistamaan, että sukupuolitamattomat vaihtoehdot ovat saatavilla.

Ymmärrä, että kaikki trans- tai muunsukupuoliset eivät aktiivisesti pyri tuhoamaan käsitystä, että sukupuolia on vain kaksi ja käsitystä, että nämä kaksi sukupuolta ovat aina selkeästi toisistaan erotettavissa. Tällainen stereotyyppisten käsitysten kyseenalaistaminen ei ole heidän vastuullaan. Jos haluat tuhota tällaisen normittavan kahtiajaottelun, tee se itse.

ÄLÄ PYYDÄ TRANSIHMISIÄ OPETTAMAAN SINUA. Ota itse selvää asioista. Ymmärrä ero ihmisten omien näkökulmien kuuntelun ja henkilökohtaiseksi kouluttajaksi kaappaamisen välillä. Älä kohtele ihmistä koko ryhmänsä edustajana.

Älä oletta, että transmiehet eivät voi nauttia miehiksi luettujen etuoikeuksia, syyllistyä soviniismin tms. pelkästään historiansa takia.

Tunnista, että transnaiset kärsivät myös seksismistä transfobian lisäksi.

Ota huomioon, että transnaisten tulisi päästä kaikkiin nais erityisiin tiloihin, projekteihin, suojiin jne.

Tunnista etuoikeutettu asemasi yhteiskunnan ja ympäristön sukupuoli-oletuksia vastaavana yksilönä.